

УДК 14:[316.54:354]

О.Г. КУРБАТОВ (кандидат філософських наук, доцент кафедри гуманітарних дисциплін)

Класичний приватний університет

kgs-42@mail.ru

ПРОБЛЕМА ВІДПОВІДНОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ЕЛІТ СВОЇМ АТРИБУТИВНИМ ХАРАКТЕРИСТИКАМ У КОНТЕКСТІ СТАРОДАВНЬОЇ ТА СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ

У статті дається аналіз осмислення проблеми відповідності політичних еліт своїм атрибутивним характеристикам в стародавній та середньовічній філософії. Під основною атрибутивною характеристикою політичних еліт розуміється їх духовність, тобто керованість у своїх діях не власними інтересами всупереч інтересам інших, а спрямованістю на принесення максимальної користі тим, ким ці еліти керують.

політичні еліти, атрибутивні характеристики політичних еліт, духовність, антична філософія, середньовічна філософія

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями

Складна соціально-політична та економічна ситуація, в якій перманентно перебуває Україна всі майже двадцять років після досягнення незалежності, заставляє замислитися над чинниками, що перешкоджають нашій країні забезпечити всім своїм громадянам достойне людини життя та зайняти належне їй як великій європейській країні місце у світовій спільноті. Незважаючи на взаємопов'язаність всіх основних сфер суспільства – економічної, соціальної, політичної та духовної, треба констатувати, що велике значення для гармонізації суспільного життя в Україні має реформування саме соціально-політичної сфери таким чином, щоб кращі представники народу України були представлені в її політичній еліті, тобто еліта відповідала своїм атрибутивним властивостям, головною з яких є духовність, тобто керованість у своїх діях не власними інтересами всупереч інтересам інших, а об'єктивною логікою буття суцього. Виходячи з цього будемо вважати, що формування політичної (також як і будь-якої іншої) еліти починається не з призначення або обрання тих чи інших людей на певні посади; навпаки, належність до такої еліти є їх онтологічною сутністю, яка (в ідеалі) і призводить до об'єктивації цієї приналежності у вигляді відповідного соціального статусу. Проблема, таким чином, полягає в усуненні перешкод для такої об'єктивації, що коріняться у суспільному бутті та суспільній свідомості. В історії соціально-філософської думки накопичений величезний досвід осмислення проблеми формування найбільш дієвої політичної еліти: адже й починалася соціальна філософія саме з обґрунтування найкращих методів правління (конфуціанство) та найкращої форми правління (антична філософія). Цей досвід може стати у великій нагоді для осмислення шляхів формування такої еліти в Україні. Усі ці вчення наголошують на необхідності приведення політичних еліт у

відповідність до своєї онтологічної сутності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, на яку спирається автор

Дослідження політичних еліт як соціальних груп, що завдяки певним (у першу чергу психічним) якостям прагнуть до вищої влади у державі і здобувають її, започатковано Р. Міхельсом, Г. Москою та В. Парето. На необхідності для політичної еліти мати такі якості, які роблять її національною аристократією, тобто владою кращих, наголосив В. Липинський. Але ще задовго до формування категорії “політична еліта” проблема відповідності політичних еліт своїм атрибутивним характеристикам розглядалася авторами різноманітних соціально-політичних учень. В. Михайловим у межах дослідження людиновимірності давньокитайської соціальної філософії здійснено критичний аналіз проблеми підготовки управлінських кадрів у конфуціанстві, кінцевим результатом якої мають бути компетентність та цілісність влади [1]. Аналіз освітлення проблеми приведення політичних еліт у відповідність до своїх атрибутивних характеристик іншими стародавніми філософами ще чекає на своїх дослідників.

Виділення невирішених раніше проблем загального дослідження, котрим присвячується стаття. Проблемна ситуація.

Таким чином, проблемною ситуацією є необхідність аналізу соціально-політичних вчень минулого через призму висвітлення ними проблеми відповідності політичних еліт своїм атрибутивним характеристикам. Починати цей аналіз треба з ранніх періодів формування цих вчень, що й зумовило мету даного дослідження.

Мета статті — аналіз осмислення проблеми відповідності політичних еліт своїм атрибутивним характеристикам в стародавній та середньовічній філософії для визначення основних шляхів, запропонованих названими філософіями для досягнення цієї відповідності.

Метою зумовлена постановка таких завдань: довести, що атрибутивною рисою політичних еліт в усіх даних соціально-філософських ідеях виступає їх духовність; визначити та узагальнити варіанти шляхів досягнення відповідності політичних еліт своїм атрибутивним характеристикам, запропонованих мислителями цього періоду; визначити соціальні умови, що сприятимуть реалізації цієї мети згідно даних мислителів.

Обговорення проблеми. Філософія Конфуція (551 – 479 до н. е.), як відомо, являє собою етичне вчення, в якому велика увага приділяється рисам, які повинна мати правляча еліта. Головною з цих рис виступає добродієвість, яка стоїть вище, ніж просте слідування букві закону: «Якщо правити за допомогою закону уладнувати, карати на соціальному рівні серед умов для досягнення політичними елітами відповідності своїм атрибутивним характеристикам мислителями були названі, то народ остережеться, але не буде знати сорому. Якщо правити на основі

доброчесності, уладнувати за ритуалом, народ не лише всоромиться, а й виявить покірність» [1, с. 58]. Правитель повинен стати прикладом моральної досконалості для своїх підданих: «Вам варто лише захопитися добрими справами, і весь народ негайно ж звернеться до всього доброго» [2, с. 117-118]. Хто ж має бути таким правителем? У відповіді на це питання Конфуцій виступає прибічником збереження існуючої феодальної ієрархії – вища влада уособлюється в нього в образі царя або князя. Для того ж, щоб вони відповідали своєму статусу, необхідне «виправлення імен», суть якого полягає у тому, щоб правитель дійсно був правителем, батько – батьком і т. д. Яким же чином досягти цього ідеалу? Як зазначає І. Семененко, першовчитель китайської нації повністю покладався у цьому відношенні на щасливий випадок, який водночас набував у нього містичного розуміння як воля Неба: «Це значить, що його вступ на службу або відмова від неї, відвідування того чи іншого князівства або відхід звідти були випадковими, тобто викликалися випадковою наявністю або відсутністю в правителів спрямованості до ідеалу» [3, с. 27-28]. Єдиноначальність же правління монарха вважалася Конфуцієм непорушною: «Якщо долі країни в руках побічних слуг, то рідко хто з них (князів – О.К.) не втрачає влади через три коліна» [2, с. 144].

Але політична еліта не може складатися з однієї людини. І тому Конфуцій багато говорить про необхідність відбору достойних для участі в управлінні державою. Звичайно, відбір цей має здійснюватися «зверху». Так, одному зі своїх учнів, що зайняв місце управителя, вчитель радить: «Піднось тобі відомих, а тих, кого не знаєш, хіба відкинуть інші?» [2, с. 120]. Але все це має сенс лише тоді, коли уся вертикаль влади, починаючи з її найвищого щаблю, слідує шляху, вказаному Небом. Якщо ж цього немає, то достойним людям, навпаки, не варто приймати участь в управлінні державою: «Яким благородним мужем був Цюй Боюй! Він ішов служити, коли в країні був шлях, і міг приховувати свої здібності, коли у ній не було шляху» [2, с. 137]. Отже, онтологічною сутністю еліт, на думку першовчителя китайської нації, є слідування волі неба. Конфуціанство заперечує можливість наявності атрибутивних характеристик, властивих для політичної еліти в інших, окрім родової аристократії, соціальних верств. Народ, згідно Конфуцію, у більшості своїй складається з «малих», «нікчемних» людей, які немов трава, що схиляється за вітром, тому не може бути джерелом влади. До того ж за звичаями того часу високі посади при дворах князів були недосяжні навіть для представників найнижчого аристократичного стану мужів, до якого, до речі, належав і сам першовчитель [3]. Тому єдиний спосіб досягти того, щоб у владі дійсно були представлені найдостойніші – вже згадане вище «виправлення імен», результатом якого стає відповідність аристократичного походження людини її високим моральним якостям, освіченості та компетентності в управлінні державою. Конфуцій пов'язував надію на те, що такий стан речей можливий, з розповсюдженням свого вчення, яке ще за його життя стало досить впливовим у Китаї.

Соціально-філософські погляди античних філософів являли собою, як Курбатов О.Г., 2012

зазначалося вище, обґрунтування найкращої форми правління. Першим давньогрецьким філософом, чиї думки з цього приводу дійшли до нас, був Геракліт Ефеський (бл. 544 – 483 до н. е.). Він був прибічником аристократичної форми правління, очевидно, вважаючи родову аристократію найбільш придатною до державного управління. Так, у 104-му фрагменті філософ зазначає: «Закон саме в тому, щоб підкорюватися волі одного» [4]. Геракліт негативно ставився до демократії, яка в його рідному місті фактично означала владу натовпу, панування сірості та посередності. У 105-му фрагменті він пише: «Ефесці заслуговують на те, щоб їх перевішали всіх поголовно за те, що вигнали вони Гермодора, мужа з них найкращого, сказавши: «Серед нас ніхто хай не буде найкращим! А інакше бути йому на чужині та з іншими!» [4]. На відміну від свого попередника, Демокрит (бл. 460 – бл. 371 до н. е.) був палким прибічником демократії. При цьому філософ ясно бачить, що демократія не дає абсолютної гарантії того, що обраними в органи влади в усіх випадках виявляться найдостойніші громадяни. Та незважаючи на це, Демокрит в цілому довіряє вибору більшості й не робить здатність керувати державою привілеєм якоїсь вищої касти або класу. Він вважає, що якості, необхідні для громадянина, створюються вихованням, навчанням. Усе добре, на що здатна людина в пору зрілості, залежить не від походження, а від виховання [5].

У цьому відношенні погляди Демокрита збігаються з поглядами прибічника родової аристократії Конфуція: обидва вони вважають, що політичну еліту треба виховувати. Але якщо в давньокитайського мислителя об'єктом цього виховання виступають виключно представники аристократичних родів, то за Демокритом набути якостей, необхідних для управління державою може будь-який її громадянин; якщо у Конфуція кращі за результатами виховання та навчання призначаються на відповідальні посади вищими управителями на основі знання останніми їх морально-етичних та ділових якостей, то зі вчення давньогрецького філософа впливає, що ці якості повинні стати відомими широкому колу громадян країни, які й роблять свій вибір, призначаючи своїх кращих, на думку більшості, представників, на найвищі державні посади.

Що стосується Платона (427-347 до н.е.), то він, подібно Конфуцію, найкращим суспільним ладом вважав аристократію. Але давньогрецький філософ критично ставився до сучасної йому рабовласницької аристократії. Виходячи з прямого значення цього слова – «влада кращих» (незалежно від походження), він прагнув створити ідеальну державу, у якій правляча еліта була б представлена виключно філософами: «Поки у державах не будуть царювати філософи або так звані теперішні царі та володарі не стануть благородно та ґрунтовно філософувати і це не зіллється воедино – державна влада й філософія, і поки не будуть в обов'язковому порядку усунені ті люди – їх багато, – котрі нині прагнуть окремо або до влади, або до філософії, до тих пір, любий Главконе, державам не позбутися зол» [6, с. 227]. Яким же чином досягти такого становища?

На думку Платона, треба створити відповідну систему навчання з багатоступеневим відбором. Так може бути сформована еліта, представники якої після п'ятдесяти років обов'язково мають бути залучені до державного управління: «Ми скажемо їм так: «У всіх інших державах люди, які звернулися до філософії, мають право не приймати участь у державних справах, тому що люди зробилися такими самі собою, всупереч державному ладу, а те, що зростає саме собою, нікому не зобов'язане своїм годуванням і не повинне прагнути відшкодувати витрати. А вас народили ми для вас же самих і для інших громадян, подібно тому як у бджіл серед їх рою бувають вожді та царі» [6, с. 273]. Через певний час ці люди можуть залишити державні посади, якщо підготують собі достойну зміну. Філософ допускає існування, кажучи сучасною мовою, певної вертикальної соціальної мобільності між станами своєї держави: «Потомство стражів, якщо воно невдале, треба переводити в інші стани, а обдарованих людей з інших станів – у число стражів» [6, с. 171]. Звичайно, здійснюватися вона може, як і в Конфуція, лише «зверху». Умовою об'єктивної доцільності такого переміщення виступає аристократична форма правління.

На думку Платона, вже при тимократії, яка являє собою дещо попсовану надмірним честолюбством правлячої верхівки аристократію, об'єктивність відбору знижується: «Там побоятися ставити мудрих людей на державні посади, тому що там вже немає подібного роду простосердих та прямих людей, а є лише люди змішаної вдачі; там будуть схилитися на сторону тих, хто шалений духом, а також і тих, хто простіше - скоріше народжених для війни, ніж для миру» [6, с. 301].

Ще гіршим суспільним ладом є олігархія: «Головна вада - це норма, на якій він оснований. Посуди сам: якщо кормчих на кораблях призначати згідно майнового цензу, а бідняка, будь він і більше здатний до керування кораблем, не допускати...» [6, с. 305]. Що стосується демократії, то вона, за Платоном, виникає внаслідок повстання натовпу проти олігархії та є ще гіршою формою правління, ніж остання: «Демократія, на мій погляд, здійснюється тоді, коли бідняки, одержавши перемогу, деяких зі своїх супротивників знищать, інших виженуть, а решту зрівняють у громадянських правах і в заміщенні державних посад, що за демократичного ладу відбувається більшою частиною за жеребом» [6, с. 312]. Головною хибою демократії, на думку філософа, знов-таки кажучи сучасною мовою, є популізм, цей лад «ніскільки не стурбований тим, хто від яких занять переходить до державної діяльності. До людини виявляється пошана, аби вона виявила свою прихильність до натовпу» [6, с. 313].

Платон вважає, що гірша за демократію лише тиранія, яка виникає внаслідок узурпації необмеженої влади демократично обраним правителем. Проникливо описує філософ стан душі тиранів усіх часів та народів. Незмінним супутником тирана виступає страх, і тому відбір політичної еліти за тиранії відбувається за якостями, протилежними їх атрибутивним характеристикам: «Значить, тирану треба зірко слідкувати за тим, хто мужній, хто великодушний, хто розумний, хто багатий. Велике ж щастя

Курбатов О.Г., 2012

тирана: він мимоволі ворожий усім цим людям і замишляє проти них зло, поки не очистить від них державу» [6, с. 324]. Платон обходить питання, яким же чином привести до влади еліту філософів у звичайній державі, перетворивши її на ідеальну. Спроба здійснити на практиці на Сицилії свою утопію ледве не призвела до трагічних наслідків для самого філософа. Треба зазначити, що, вважаючи суспільний лад своєї держави повною протилежністю тиранії, він, вочевидь, не розумів, що така держава, навпаки, передбачає встановлення саме тиранічного режиму, оскільки для приборкання усіх тих, хто не забажає залишатися в межах свого стану та займатися тим, що йому вказано державою, потрібний потужний каральний апарат. У «Законах» Платон дає чітку ієрархію ознак політичних еліт: «Але найцінніше за правом - це блага, які належать перш за все до душі, якщо в ній є розсудливість, потім прекрасні якості тіла й, по-третє, так звані блага, що належать домайна та достатку» [6, с. 456]. Політичній еліті, яка повністю відповідає своїм атрибутивним характеристикам, слід надавати, на думку філософа, практично необмежену владу. Для відповідності реальних політичних еліт своїм атрибутивним характеристикам треба, звичайно, щоб і духовний рівень основної маси громадян держави був настільки високим, щоб вони були в змозі об'єктивно оцінити ці атрибутивні характеристики: «У свою чергу й майбутні виборці повинні бути добре виховані, у душі законів, щоб шляхом засудження чи схвалення або обрати, або відкинути того, хто обирається – дивлячись за заслугами кожного» [6, с.503].

Найвидатніший давньогрецький філософ Арістотель (384 – 322 до н. е.), роздумуючи над тим, яким має бути найдосконаліший державний устрій, у першу чергу прагнув чітко визначити специфіку саме державної влади та її відмінність від інших видів влади: «...Влада господаря дому і влада державця — не однакові поняття, зрештою, як і всі види влади, не тотожні. Адже влада над вільними за своєю природою - одне, влада над рабами - інше. Влада господаря у сім'ї — влада однієї людини, монархія. Адже у всякій сім'ї управляє одна людина (монархічно). Влада державця — це влада над вільними й рівними» [7, с. 23]. З цих засад випливає, що шлях до державної влади має бути відкритим для широкого кола населення. Так, мислитель критикує «ідеальну державу» Платона за замкненість касти правителів: «Згідно з його твердженням, влада має завжди перебувати в руках одних і тих самих осіб. Але це викликає обурення навіть у тих людей, котрі зовсім не відчувають власної гідності, а що вже казати про войовничих та запальних осіб?» [7, с. 43]. Крім того, самі органи влади повинні бути досить численними: «Адже в державі з великою територією прийнятніше, коли багато громадян буде залучено до діяльності в органах влади. В цьому, зрешті, полягає суть демократії. Тоді кожен робитиме свою справу, як ми сказали, і краще, і швидше, зважаючи на суспільні інтереси» [7, с. 63].

Але суспільним ідеалом Арістотеля є не демократія, а аристократія, або, у крайньому випадку, політія – середнє між демократією та олігархією. Мислитель не вірить у можливість виявлення людей, яким притаманні

атрибутивні характеристики справжньої політичної еліти, шляхом демократичних виборів представників широких верств народу, а елементи демократії, які мають існувати за аристократичного ладу, необхідні лише для виконання ролі своєрідного «клапану» для запобігання народному невдоволенню: «Тим часом Солон, здається, надав простолюдіві тільки найнеобхідніші повноваження: обирати посадових осіб і вимагати від них звіту. Якби цього не було, народ перебував би у становищі рабів і вороже ставився б до державного устрою. Всі ж інституції, за Солоновим законом склалися з осіб знатного походження і з достатнім майновим цензом...» [7, с. 64]. Проблема відповідності політичних еліт своїм атрибутивним характеристикам розглядається засновником соціальної філософії християнської доби Августином Блаженным в руслі його концепції двох «градів» — Божого та земного. «Земний град», тобто держава, заснований на егоїзмі й тому правління в ньому не може бути справедливим. Така позиція Августина не виключає, проте, можливості відповідності земних держав ознакам «града Божого». Ці ознаки мали, на його думку, царювання багатьох біблійних царів, зокрема, Саула та Давида. Адже «якщо ті, що ведуть в силу істинного благочестя добродісне життя, володіють мистецтвом управляти народами, то нічого не може бути щасливіше для людства, якщо по милосердю Божому вони отримують владу» [8, с. 215]. Коли правителі держави управляють нею справедливо, дотримуючись усіх заповідей, які приписує християнська релігія, то «подібна держава і в теперішньому житті дарувало б щастя своїм підданам, і в майбутньому блаженнішому царстві вічного життя зайняло б найвище місце» [8, с. 60].

Атрибутивною характеристикою політичних еліт у найзначнішого схоласта Фоми Аквінського також виступає дотримання правителями усіх християнських заповідей. Розвиваючи далі ідеї Аристотеля, він виділяє такі справедливі та несправедливі форми правління: монархію та її несправедливий варіант - тиранію, аналогічно аристократія протиставляється олігархії, а політія - демократії. Найкращою формою правління схоласт вважає монархію, але її протилежність тиранія є найгіршою, і тому особливо важливою є відповідність монарха своїм атрибутивним характеристикам, а також має бути в певній мірі обмежена його влада: «Перш за все необхідно, щоб із тих, кого чекає цей обов'язок, була висунута у царі людина такого складу, для якого було б неможливо схилитися до тиранії. Самуїл, силою божественного провидіння, розмірковуючи про устанавлення царя, говорить: «Господь знайде Собі мужа по серцю Свому» (I книга Царств, гл. 13, 14). Далі так повинне бути влаштоване управління царством, щоб у царя вже не було можливості встановити тиранію. Разом із тим його влада повинна бути зменшена настільки, щоб він не міг з легкістю звернутися до тиранії» [9, с. 239].

Справжньою вищою владою Фома Аквінський вважає владу церкви, світська ж влада повинна бути підпорядкованою їй, у виконанні власних функцій: «Обов'язком царя є як підпорядкування тому, що належить до обов'язків священослужителя, так і главенство над усім тим, що належить до

світських справ, направляючи їх владою свого правління. <...> Оскільки метою життя, якою ми нині живемо, слідує добродетності, є небесне блаженство, до обов'язків царя належить, таким чином піклуватися про блага життя загалом, щоб воно було достойне знаходження небесного блаженства, а саме, щоб цар приписував те, що веде до небесного блаженства і перешкоджав би, наскільки це можливо, тому, що є згубним для цієї мети. <...> Отже, цареві, що знається на законі божому, перш за все слід зайнятися тим, щоб підпорядкований йому загалом жив благим життям, а це піклування складається з трьох частин: по-перше, щоб він установив у підпорядкованому загалом блага життя; по-друге, щоб установлене зберігав; по-третє, щоб його покращував»[9, с. 242-243].

Висновки. У результаті аналізу осмислення проблеми відповідності політичних еліт своїм атрибутивним характеристикам в стародавній та середньовічній філософії можна констатувати: атрибутивною рисою політичних еліт в усіх проаналізованих соціально-філософських ідеях стародавніх та середньовічних філософів виступає їх спрямованість на використання влади не у власних егоїстичних цілях, а в цілях принесення максимальної користі тим, ким ці еліти керують, що можна охарактеризувати як духовність цих еліт; серед шляхів досягнення відповідності політичних еліт своїм атрибутивним характеристикам мислителями називалися виховання якостей, притаманних еліті, у стану, призначеного небом для державного управління (Конфуцій) або у ретельно відібраних придатних для цього людей (Платон), формування еліт шляхом відбору кращих на основі довіри вибору більшості (Демокрит), підпорядкування світської влади владі церкви як установи, що може забезпечити безпосереднє виконання правителями божественної волі (Августин Блаженний та Фома Аквінський); на макросоціальному рівні серед умов для досягнення політичними елітами відповідності своїм атрибутивним характеристикам мислителями були названі: наповнення існуючої суспільно-політичної системи новим змістом (Конфуцій, християнські мислителі), її помірковане реформування (Арістотель), її докорінне реформування (Платон).

Перспективи подальших досліджень: осмислення філософської спадщини, котра стосується проблеми відповідності політичних еліт своїм атрибутивним характеристикам, у мислителів інших епох; вироблення на основі цього осмислення суспільно-правових механізмів, які забезпечили б в умовах сучасної України прихід до влади людей, що відповідають атрибутивним характеристикам політичної еліти.

Список літератури

1. Михайлов В. С. Людиноvimірність соціально-філософської традиції Давнього Китаю і сучасність: автореф. дис. ... канд. філософ. наук : 09.00.03 [Електронний ресурс] / В. С. Михайлов; Нац. техн. ун-т України "Київ. політехн. ін-т". — К., 2010. — 20 с.

2. Конфуций. Я верю в древность / Конфуций; сост, перевод и коммент. И.И. Семенов. – М: Республика, 1995. – 384 с.

3. Семенов И.И. Загадка Конфуция / И.И. Семенов // Конфуций. Я верю в древность / Конфуций; сост, перевод и коммент. И.И. Семенов. – М: Республика, 1995. – С. 7-44.

4. Гераклит. Фрагменты / Гераклит – Режим доступа: <http://www.humanities.edu.ru/db/msg/22662>.

5. Асмус В.Ф. Античная философия: учебное пособие; изд. 2-е, доп. / В.Ф. Асмус. – М.: Высшая школа, 1976. – 543 с.

6. Платон. Государство. Законы. Политик / Платон; предисл. Е.И. Темнова. – М.: Мысль, 1998. – 798 с, 1 л. Портр. – (Из классического наследия).

7. Аристотель. Политика / Аристотель; пер. з давньогр. та передм. О.Кислюка. – К: Основи, 2005. – 239 с.

8. Августин Аврелий. О граде Божьем / Аврелий Августин. – Режим доступа: http://azbyka.ru/?otechnik/Avrelij_Avgustin/o_grade.

9. Трактат Фомы Аквинского «О правлении государей» // Политические структуры эпохи феодализма в Западной Европе (VI –XVII вв.). – Л.: Наука. 1990. – С. 217-244.

Надійшла до редакції 20.01.2012

А.Г. КУРБАТОВ

Классический частный университет, Запорожье

ПРОБЛЕМА СООТВЕТСТВИЯ ПОЛИТИЧЕСКИХ ЭЛИТ СВОИМ АТРИБУТИВНЫМ ХАРАКТЕРИСТИКАМ В КОНТЕКСТЕ ДРЕВНЕЙ И СРЕДНЕВЕКОВОЙ ФИЛОСОФИИ

В статье дается анализ осмысления проблемы соответствия политических элит своим атрибутивным характеристикам в древней и средневековой философии. Под основной атрибутивной характеристикой политических элит понимается их духовность, то есть руководимость в своих действиях не собственными интересами вопреки интересам других, а направленностью на принесение максимальной пользы тем, кем эти элиты управляют.

политические элиты, атрибутивные характеристики политических элит, духовность, античная философия, средневековая философия

A. KURBATOV

Classic private university, Zaporizhzhia

THE PROBLEM OF POLITICAL ELITES' CORRESPONDENCE WITH THEIR ATTRIBUTIVE FEATURES IN CONTEXT OF ANCIENT AND MEDIEVAL PHILOSOPHY

This article analyses how the problem of political elites' correspondence with their attributive features in ancient and medieval philosophy is conceived. The key attributive feature of political elites means their spirituality, i.e. being guided in their actions by aiming at maximum benefit to those who they guide rather than by putting self-interest ahead of the interests of others.

political elites, political elites' attributive features, spirituality, ancient philosophy, medieval philosophy